

RAADSINFORMATIEBRIEF

Van

college van burgemeester en wethouders

Vergadering van

8 april 2025

Kenmerk

Z/25/077900 / D/25/178082

Portefeuillehouder

Bas Lont

Portefeuille

Energietransitie

Opsteller

Dorman, Jarmo

Onderwerp

Conclusies en vervolgstappen grootschalige opwek duurzame energie Oudewater

Kernboodschap

Zoals u weet heeft de provincie Utrecht besloten om windturbines mogelijk te maken in onze gemeente. Een besluit dat zwaar gevallen is onder omwonenden van het beoogde gebied. Juist omdat op die plek, samen met de omwonenden tijdens een uitgebreid participatieproces, plannen zijn gemaakt voor de invulling van grootschalige opwek door zon.

Het college heeft allereerst geprobeerd via politieke weg dit besluit terug te laten draaien. Er zijn bij Provinciale Staten ook daadwerkelijk moties in stemming gebracht om deze plannen te herzien, maar deze hebben geen meerderheid gekregen. Als college hebben we verder onderzocht wat de (juridische) mogelijkheden zijn om de windturbines op deze locatie tegen te houden. Helaas moeten we concluderen dat de mogelijkheden beperkt zijn. We zien geen kansrijke scenario's voor het tegenhouden van de windturbines.

Nu het tegenhouden van de windturbines niet gelukt is en ook in de toekomst niet kansrijk is, willen we de belangen van onze inwoners op een andere manier zo goed mogelijk behartigen. Kernpunt voor de inwoners zijn de mogelijke gevolgen voor hun gezondheid en ervaren overlast. Wij willen als gemeente bij de provincie pleiten voor strenger beleid dan de landelijke normen voor geluid en slagschaduw, om overlast zoveel mogelijk te beperken.

Tegelijkertijd hebben we als gemeente nog steeds een doel voor de opwek van duurzame energie met één groot zonneveld. Het college houdt hieraan vast. Gebied B3 blijft in Oudewater de meest kansrijke locatie hiervoor. Op vragen afgelopen periode is door de provincie bevestigd dat zonne- en windenergie in dit gebied goed samengaan. De komst van een windpark maakt de kans dat het zonneveld gaat lukken zelfs groter. Daarom vragen we de provincie om het zonneveld mee te nemen in het vervolgproces met als uitgangspunt het vastgestelde gemeentelijke beleid.

Nu er windturbines ontwikkeld worden op gemeentelijke grondgebied en de provincie ons voorkeursgebied voor windenergie in het zuiden van onze gemeente niet vergunbaar acht, zal het college voorlopig geen verdere uitvoering geven aan de motie [12M1] "Brede afweging wind". Als het windpark dat de provincie wenst wordt gerealiseerd, zal Oudewater dit meetellen voor onze opgave. Wordt het niet gerealiseerd, dan kan het college tegen die tijd alsnog een brede afweging maken voor de duurzame energie voor de periode na 2030.

Toelichting

De provincie Utrecht heeft besloten windturbines mogelijk te maken in het grensgebied van Montfoort/Oudewater, ten noorden van Papekop. Hiervoor wordt een procedure doorlopen die zal leiden tot een 'projectbesluit' (voorheen een 'inpassingsplan'). Tijdens het interpellatiedebat van 30 januari en het Forum Samenleving en Ruimte van 17 februari is dit besluit uitgebreid besproken. Hierbij kwamen de zorgen van inwoners duidelijk naar voren, net als de mogelijke gevolgen

voor het geplande zonneveld en het RES-bod van de gemeente. Daarnaast is gedeputeerde Huib van Essen op 11 maart tijdens een Forumvergadering in gesprek gegaan met de raad en insprekers.

1. Het college heeft verschillende stappen ondernomen

Inmiddels zijn er stappen ondernomen om de onvrede van de gemeente duidelijk te maken bij de provincie. Zo hebben meerdere inwoners en wethouder Lont ingesproken bij de Provinciale Staten. Daarnaast is er een schriftelijke reactie gestuurd vanuit het college (D/25/171992). De brief van de Gedeputeerde Staten als antwoord hierop is eerder met uw raad gedeeld. Ook heeft het college een zienswijze ingediend op de RES Herijking (D/25/077900), zoals aangekondigd in de raadsinformatiebrief van 11 februari (D/25/170741). Als laatste heeft uw raad middels een motie besloten om zelf ook een brief te versturen naar de Provinciale Statenleden (D/25/175148).

Tegelijkertijd zijn er verschillende gesprekken gevoerd met zowel grondeigenaren uit het gebied als ambtenaren van de provincie. Het doel hiervan was om een beeld te krijgen van de wensen van verschillende partijen en de mogelijkheden die het college heeft. Ook zijn de juridische mogelijkheden om het besluit tegen te gaan in kaart gebracht. Echter, het nu genomen besluit van de Gedeputeerde Staten is niet voor bezwaar vatbaar. Bezwaar maken is later in het proces pas mogelijk, wanneer de vergunning is verleend. Dat duurt nog minimaal een jaar.

Ondanks dat de gemeente het besluit van de provincie niet kan tegenhouden, wil de gemeente het vervolgproces wel beïnvloeden. Om de opties hiervoor inzichtelijk te maken, zijn er een aantal scenario's opgesteld, zie bijlage 1 (D/25/179244). Aan de hand hiervan heeft het college een besluit genomen. Als college vinden we het onverstandig om de strijd aan te gaan met de provincie, omdat geen van de scenario's de komst van de windturbines nog kunnen tegengehouden. Ook een eventuele juridische mogelijkheid laat nog zeker een jaar op zich wachten. In plaats daarvan willen we de belangen van onze inwoners zo goed mogelijk behartigen en aansturen op extra bescherming. Daarnaast is gekozen om de provincie te verzoeken om het zonneveld mee te nemen in het vervolgproces. Graag informeren we u waarom het college deze keuze gemaakt heeft, welke stappen we gaan ondernemen en wat de rol van de raad wordt in het vervolgproces.

2. Grootschalige zonne-energie in Oudewater

Conclusie: de ontwikkeling van een grootschalig zonneveld in Oudewater is (waarschijnlijk) niet haalbaar zonder windturbines of financiële steun van de gemeente.

Als gemeente hebben we afgesproken om één grootschalig zonneveld van 12 tot 19 GWh te ontwikkelen. Na een intensief participatieproces is hiervoor gebied B3 opengesteld onder de voorwaarden uit het Toetsingskader grootschalige zonnevelden (D/24/154417), hierna 'Toetsingskader' genoemd. Vervolgens hebben initiatiefnemers geprobeerd om tot een haalbaar project te komen. Inmiddels concluderen we dat dit niet gaat lukken zonder financiële ondersteuning van de gemeente. De combinatie met windturbines kan wél een kansrijk project opleveren. Daarmee kan het zonneveld alsnog gerealiseerd worden en haalt Oudewater haar doelstelling voor duurzame energie.

2.1 Waarom is er nog geen zonneveld vergund?

Uit gesprekken met mogelijke initiatiefnemers is inmiddels duidelijk geworden dat het zeer moeilijk is om een plan voor een zonneveld op te stellen dat voldoende geld opbrengt. Daarmee is de komst van een zonneveld onzeker. Tot op heden is er dan ook nog geen vergunningsaanvraag ingediend.

In Oudewater is besloten om maar een klein deel van gebied B3 open te stellen voor vergunningsaanvragen. Hiermee proberen we zo veel mogelijk afstand tot omliggende woningen te bewaren. Doordat er maar een klein gebied is opengesteld, is het realiseren van een zonneveld afhankelijk geworden van slechts enkele grondeigenaren. Zij zien mogelijkheden wanneer er grond wordt aangekocht en er grond wordt geruild. Dit maakt het proces ingewikkelder dan bij andere zonnevelden, waarbij een initiatiefnemer meestal simpelweg een stuk grond pacht van één grondeigenaar. Bovendien leidt het aanwijzen van een klein gebied ook tot het stijgen van de grondprijzen, wat het nog moeilijker maakt om een zonneveld financieel rond te krijgen.

Ook los van deze ontwikkelingen was het al lastig om een zonneveld financieel rond te krijgen. De afstand vanuit Oudewater naar een aansluitpunt op het stroomnet is groot, waardoor een lange en daarmee dure elektriciteitskabel moet worden aangelegd. Landelijke ontwikkelingen helpen ook niet mee. Dit komt onder meer door strengere landelijke eisen, lagere Rijkssubsidies en overbelasting van het elektriciteitsnet.

2.2 Hoe kunnen we alsnog een zonneveld realiseren?

Om alsnog een zonneveld te realiseren in gebied B3 moet de gemeente een actievere rol oppakken. Hiervoor zijn er verschillende mogelijkheden, zoals een projectleider aanstellen, grondaankoop door de gemeente, of andere financiële ondersteuning. De kans dat dit resulteert in de ontwikkeling van een zonneveld is relatief groot. Het probleem is dat dit veel tijd en geld van de gemeente vraagt. Nu de gemeente moet bezuinigen, is dat een lastige opgave.

We hebben daarom ook gekeken of een zonneveld kansrijker is op een andere locatie. Andere locaties voor een groot zonneveld blijken echter nog minder kansrijk dan gebied B3. Andere locaties zijn namelijk duurder, omdat er langere elektriciteitskabels voor nodig zijn die veel extra geld kosten. Uw raad heeft bovendien besloten dat andere locaties minder wenselijk zijn.

Een windpark levert over het algemeen meer geld op dan een zonneveld. Daarnaast biedt de combinatie van wind- en zonne-energie voordelen bij aansluiting op het elektriciteitsnet en bij de verkoop van stroom. De provincie geeft aan dat het zonneveld goed gecombineerd kan worden met het windpark dat de provincie wil realiseren. Daarmee kan de koppeling van zon en wind een uitweg zijn om het zonneveld in Papekop toch te realiseren, zonder extra kosten voor de gemeente.

2.3 Wat is de invloed van het zonneveld op de komst van windturbines?

Snel overgaan tot realisatie van het zonneveld in B3 houdt de komst van windturbines niet tegen. De provincie heeft namelijk ook een rol in de vergunningverlening voor het zonneveld. Hierbij zal de provincie vanuit haar belang kijken of de windturbines nog wel naast het zonneveld geplaatst kunnen worden. Ook zal verdere inzet op alleen een zonneveld, zonder rekening te houden met de komst van een windpark, verwarring veroorzaken bij omwonenden, grondeigenaren en initiatiefnemers. De provincie heeft inmiddels een duidelijke regierol opgepakt voor de ontwikkeling van windturbines in het gebied. Een tweede proces hiernaast vanuit de gemeente is voor niemand wenselijk.

3. Omgaan met de projectprocedure windenergie

Conclusie: als gemeente kunnen we de komst van windturbines niet tegenhouden, maar wel de belangen van onze inwoners behartigen.

Naar aanleiding van het besluit van de Gedeputeerde Staten is onderzocht of de gemeente de komst van windturbines kan tegenhouden. Hiervoor zijn verschillende scenario's uitgewerkt en onderzocht door het college. Echter, zolang de provincie haar huidige koers voortzet, resulteren alle scenario's in de komst van één of twee windturbines in Papekop.

3.1 Welke juridische mogelijkheden heeft de gemeente?

Zoals eerder genoemd is het nu genomen besluit van de Gedeputeerde Staten niet voor bezwaar vatbaar. Uiteindelijk kan de gemeente aan het einde van de projectprocedure wel bezwaar maken tegen de verleende vergunning. Dit maakt alleen kans als de provincie procedurele of juridische fouten heeft gemaakt bij de vergunningverlening. Of het aantekenen van bezwaar kansrijk en wenselijk is, is nu nog niet te beoordelen.

3.2 Hoe kunnen we als gemeente het vervolgproces beïnvloeden?

De gemeente kan wel de belangen van inwoners behartigen tijdens de projectprocedure van de provincie. Het college koerst op extra bescherming voor omwonenden om overlast te beperken. Hiervoor stelt het college een 'position paper' (wensenlijst) op richting de provincie. Het uitgangspunt hierbij is ons eigen vastgestelde beleid voor wind, oftewel het Afwegingskader grootschalige duurzame energie (D/21/024301). De position paper wordt verder aangevuld met het verzoek om strengere normen voor bijvoorbeeld geluid en slagschaduw, zoals geformuleerd door de gemeente Woerden. Tijdens het opstellen van de position paper wordt afgestemd met aangrenzende gemeenten voor zo breed mogelijke steun. Uiteindelijk kan bij de terinzagelegging van het ontwerp-projectbesluit (vergunning) ook nog een zienswijze ingediend worden.

3.3 Welke acties gaat het college de komende tijd ondernemen?

Naast het opstellen van een position paper over windenergie, was de gemeente in een vergevorderd stadium voor de ontwikkeling van een zonneveld in dit gebied. De provincie heeft aangegeven dat zon en wind goed te combineren zijn. Het college gaat daarom de provincie verzoeken om het zonneveld mee te nemen in het vervolgproces. Op korte termijn betekent dit dat het lokale (participatie)proces van zon en wind samengevoegd wordt. Het plan is om ambtelijk deel te nemen aan de meedenkgroep van de provincie. Daarnaast moet op het gebied van bevoegdheden uitgezocht worden welke taken de gemeente wil en kan overdragen aan de provincie.

Met de ontwikkeling van een zonneveld in B3 houdt het college vast aan de kaders die door de raad zijn meegegeven. Daarnaast wordt voorlopig geen verdere uitvoering gegeven aan de motie [12M1] "Brede afweging wind". Als het windpark dat de provincie wenst wordt gerealiseerd, zal Oudewater dit meetellen voor onze opgave. Wordt het niet gerealiseerd, dan kan het college tegen die tijd alsnog een brede afweging maken voor de duurzame energie voor de periode na 2030.

4. Rol van de raad in het vervolgproces

Het college gaat de komende periode aan de slag met een lijst van wensen voor het windpark: de position paper. Het doel is om deze op te stellen in samenwerking met de andere belanghebbende gemeenten: Montfoort, Bodegraven-

Reeuwijk en Woerden. Uiteindelijk moet dit resulteren in een eenduidig signaal richting de provincie, vanuit de verschillende gemeentebesturen. Wanneer een definitieve versie is opgesteld en onderling afgestemd, wordt deze aan uw raad toegestuurd. Om op tijd input te leveren, is het niet mogelijk om hierover een bijeenkomst met de raad te organiseren. Mocht u op voorhand aandachtspunten willen meegeven, dan kunt u deze mailen naar de griffie. Op deze manier wil het college uw raad alsnog de mogelijkheid bieden om invloed uit te oefenen.

Financiën

Geen financiële gevolgen.

Vervolg

Als college gaan we de komende periode verschillende stappen ondernemen:

Actie 1: in gesprek gaan met de provincie over het meenemen van zon in het vervolgproces.

Actie 2: het opstellen van een position paper (wensenlijst) richting de provincie over de geplande windturbines, in samenspraak met belanghebbende buurgemeenten.

Actie 3: ambtelijk deelnemen aan de meedenkgroep van de provincie.

Actie 4: afspraken maken met de provincie Utrecht op basis van het bovenstaande.

Bijlagen

- Bijlage 1. Scenario's grootschalige opwek duurzame energie Oudewater (D/25/179244).
- Bijlage 2. Zienswijze college Oudewater RES Herijking regio Utrecht (D/25/178085).